І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 126. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го ЛИПНЯ (JULY) 1960 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 126. VOL. LXVII.

КОНҐРЕС УХВАЛИВ 40 БІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ НА ОБОРОНУ КРАЇНИ

Вашингтон. — 30-го червня Конґрес закінчив працю в справі оборонного бюджету, приймаючи законопроєкт, за яким видатки на оборону ЗДА в фінансовому році, який зачинається 1-го липня ц. р., виносять 40 більйонів долярів. Цю суму ухвалила спершу спільна конференція з сенаторів і конґресменів, яка узгіднювала різниці між законопроєктами, які були ухвалили обидві Палати. Палата Репрезентантів прийняла ухвалу цієї конференції більшістю 402 до 5-ох голосів, а Сенат 82-ма голосами проти 3-ох. Проти голосували сенатори - демократи Джозеф Кларк із Пенсилвенії, Ернест Ґрюнінг з Аляски і Філіп Гарт із Мишиґену. Ухвалена Конґресом сума є на $661,-600,000 більша від тієї суми, якої вимагав президент Айзенгавер. Сен. Стюарт Саймінґтон, який є кандидатом на президента, заявив, що призначені оборонні видатки є замалі і вони „не забезпечують вповні" оборони країни. Саймінґтон був за демократичного уряду секретарем оборони і вважає, що „це не є мудро робити компроміси", коли йде про справу видатків на оборону. На це заявив провідник демократів в Сенаті Линдон Б. Джансон, який є головою підкомісії готовости і який також є демократичним кандидатом на президента, що 9-го червня секретар оборони вислав до Сенату меморандум, в якому заявляє, що уряд не плянує видавати більше на оборону понад ту суму, яку запропонував уряд. Меморандум підписали визначні фахівці з Пентаґону. Сенатор Джансон сказав, що немає потреби надто збільшувати оборонний бюджет, якщо уряд не схоче користати з того збільшення. Сенатор-республіканець Беррі М. Ґолдвотер з Арізони заявив, що підтримує цей компромісовий законопроєкт і додав: „Мені робиться слабо, і це томить мене, коли чую, що ЗДА є державою другоклясної потуги, і коли говорять, що наша країна втрачає престиж закордоном". З призначеної суми $40 більйонів $17,157,756,000 призначені на летунсво; $12,109,-892,000 — на фльоту і морську піхоту; $9,537,895,000 на армію і $1,190,975,000 на уряд секретаря оборони та секретарів всіх трьох родів збройної сили: летунства, армії і фльоти. В тому є ще $293 мільйони на будову нового літаконосця, яких вимагав уряд, і які була скреслила Палата Репрезентантів; є також сума $190 мільйонів більше, як вимагав Айзенгавер на програму бомбовиків типу Б-70, які летять із швидкістю більшою від звуку.

Президент не підписав законопроєкту про збільшення платень урядовців

Вашингтон. — 30-го червня президент Айзенгавер поставив вето проти законопроєкту, згідно з яким треба б збільшити платні півтора мільйона федеральних урядовців на 750 мільйонів долярів річно. Президент назвав цей законопроєкт „необґрунтованим", і „невідповідальним" під оглядом фінансовим і законодатним, бо він був би дискримінацією для деяких урядовців в порівнянні з іншими. Федеральні урядовці з більшою платнею дістати мали б більшу підвишку платні, а ті, що менше заробляють — меншу, бо, згідно з непідписаним законопроєктом, збільшення платень мало б виносити для одних урядовців 9 відсотків теперішніх заробітків, а для інших тільки 7,5%. В окремому листі до Палати президент звертає увагу на те, що від останнього збільшення платень в 1958 році кошти прожитку збільшилися тільки на 2.1 відсотка. Вже 1-го липня Конґрес пробуватиме перемогти те Президентове вето; можливо, що це і вдасться, бо в Сенаті за той законопроєкт голосувало 62 до 17 сенаторів, а в Палаті він перейшов більшістю 377 до 40. Президент думає, що той законопроєкт приняв Конґрес під натиском поштових „лоббіїстів", які аґітували в кулюарах Конґресу.

Бюджетова надвишка виносить коло півбільйона долярів

Вашингтон. — 30-го червня закінчився фінансовий рік 1959-1960, і урядові фінансисти обрахували, що федеральний бюджет за той рік має надвишку, яка виноситиме коло півбільйона долярів. Ця надвишка є більша від тієї, яку передбачав президент Айзенгавер в проєкті нового бюджету на фінансовий рік 1960-1961, бо тоді він гадав, що прибутки будуть тільки на $217 мільйонів більші від видатків. Докладні дані про минулорічний бюджет будуть опубліковані за два-три тижні. Треба пригадати, що бюджет 1958-1959 року мав дефіцит в сумі $12,400,000,000, а сталося це внаслідок господарської рецесії в 1957-1958 роках. Фінансовий рік 1959-1960, — це третій рік під час урядування Айзенгавера, який має збалансований бюджет.

Президент відпочиватиме цього року в Нюпорті, Ровд Айленд

Вашингтон. — Президент Айзенгавер, жартуючи з журналістами в голі Білого Дому, сказав, що цьогорічний відпочинок думає перебути в Нюпорті в Ров Айленді, куди збирається виїхати в перших днях липня, але у серпні, коли Конґрес збереться, щоб провжувати працю і викінчувати розпочату програму, поверне до Вашингтону. Президент казав, що його цьогорічні вакації будуть розбиті на дві частині, бо і Конґрес не матиме довшого відпочинку і мусітиме працювати в серпні, коли є найгарячіше в столиці. Президент казав, що він добре відпочивав на Гаваях, але він не міг призвичаїтися до того, що там різниця часу між Вашингтоном виносить аж 6 годин.

В АМЕРИЦІ

● **Крайова Рада Безпеки** в Шикаґо передбачає, що під час триденних вакацій у зв'язку з „Днем Незалежности" на шляхах ЗДА буде 73 мільйони авт, які від 6-ої години в п'ятницю ввечорі до півночі в понеділок зроблять 7, 200,000,000 миль. Рада Безпеки закликає до обережної їзди і пригадує, що в автових катастрофах під час цьогорічного „Меморіял Дей" згинуло було 367 осіб. Нюйоркський комісар поліції зарядив, щоб гелікоптери, радарові прилади і поліцисти в неполіційних автах слідкували за тим, щоб автоводії притримувалися приписів їзди автом.

● **Президент Айзенгавер** повідомив президента Американського Червоного Хреста генерала Алфреда М. Ґрунтера, що досі американське громадянство жертвувало на допомогу Чіле, яке потерпіло від землетрусів, $4,500,000.

● **Директор** Канадійського Уряду Здоров'я для індіян д-р Персі Мур повідомив, що вдалося значно зменшити число смертних випадків внаслідок туберкульози серед канадійського індіянського населення. Давніше число смертних випадків від сухіт було найбільше, а тепер воно стоїть аж на восьмому місці.

У СВЯТО НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Новий прапор із 50 зірками, що символізують 50 стейтів Унії, стає з днем 4-го липня 1960-го року офіційним прапором З'єдинених Держав Америки. До 48 дотеперішніх зірок-стейтів Американської Унії долучились тепер ще дві нові зірки, два нові стейти: Гаваї й Аляска.

Сенат перериває працю до 8-го серпня

Вашингтон. — 30-го червня Сенат більшістю 63-ох до 26-ох голосів припинив працю з днем 2-го липня і почне наради аж після закінчення конвенцій, в дні 8-го серпня. Проти того рішення голосували республіканці, які твердять, що після конвенції Конґрес не зможе спокійно працювати, бо одна третина сенаторів і всі конґресмени думати будуть вже про виборчу кампанію. Палата має ухвалити подібний проєкт 1-го або 2-го липня, хоч численні конґресмени, не тільки республіканці, але й деякі демократи є проти відкладання сесії, бо вони хотіли б в серпні мати час на ведення виборчої кампанії за свій перевибір. Але провідник Палати, спікер Сем Рейбирн заявив, що треба відкласти сесію, бо немає можливости ухвалити перед конвенцією всіх важливих законів. Віце-президент Ричард М. Ніксон також висловився проти відкладення сесії.

Палата ухвалила повновласть Президентові реґулювати цукрову квоту для Куби

Вашингтон. — Палата Репрезентантів 30-го червня ц. р. більшістю 394 : 0 голосів прийняла законопроєкт, згідно з яким президент Айзенгавер матиме право встановити цукрову квоту для Куби. Цей законопроєкт підтримував державний секретар Крістіян А. Гертер. Сенат, можливо, що перед своїм припиненням праці, затвердить цей законопроєкт; це має статися в п'ятницю 1-го липня, або в суботу 2го липня. Цей законопроєкт дає Президентові зброю проти прем'єра Кастра, який вже сконфіскував одну американську рафінерію нафти „Тексако". ЗДА купують річно від Куби 3,119,655 тонн цукру і платять за нього по два центи за фунт більше, як цукор коштує на міжнародному ринку, що дає Кубі коло $150 мільйонів прибутків. Дехто сумнівається, чи Сенат зможе ще перед припиненням сесії ухвалити цей законопроєкт.

Комуністичний Китай проповідує „тривкий мир" — на руїнах всіх вільних країн світу

Пейпінґ. — Підсумовуючи висліди Букарештенського з'їзду комуністичних головачів з нагоди 3-го конґресу Румунської комуністичної партії та проголошену ними спільну заяву від 12-х комуністичних країн, керівний комуно-китайський щоденник „Єнмін Їїгпао" (Народний Денник) приніс велику статтю, поширену потім через радіо, в якій інтерпретує згадану декларацію, як перемогу комуно-китайського розуміння Маркса-Леніна. Хоч у тій декларації признано потребу змагати до „співіснування" між державами „різної соціяльної системи", проте — кажеться в тій китайській статті насправді тривкий мир не є можливий, поки існують „імперіялістичні й капіталістичні системи". А що „правлячі кола" в отаких „капіталістичних країнах" ніколи не здадуть влади добровільно, то тривкий мир можливий тільки тоді, коли будуть винищені „імперіялісти і капіталісти", не стане кляс і весь світ буде комуністичний. Китайські комуністи знову одверто закликають, щоб „приготовлятися до немирного переходу на соціялізм", себто — до нових збройних агресій проти вільних країн. Зрештою, комуно-китайський орґан прославляє єдність в світовому комуністичному таборі, натякаючи виразно, що співіснувальні фрази Хрущова та його европейських підголосків не мають практичного значення.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Д-р Любомир Макарушка**, кол. посол до Варшавського сойму від УНДО, видатний політичний і громадський діяч, член УНРади, шеф відділу утікачів у німецькому державному банку в Бонні, від'їхав після одномісячного перебування в ЗДА назад до Західньої Німеччини. До ЗДА д-р Л. Макарушка приїхав приватно, до своєї матері і заміжньої доньки та своїх двох братів, відомих лікарів у Ню Йорку.

● **Микола Бутович**, відомий український маляр-графік братиме участь у груповій виставці американськилх мистців в „Ґалері Інтернешенел" при 1095 Медісон Евню у Ню Йорку (між 82-ою і 83-ою вулицями), що відбудеться в днях від 2-го до 16-го липня ц. р.

● **Річник Української Бібліографії 1957** — під такою назвою опублікувала Книгознавча Секція при Українській Вільній Академії Наук у ЗДА бібліографію українських книжкових і періодичних видань у вільному світі. Опрацювали цей бібліографічний покажчик молоді українські бібліографи Осип Данко і Мирослав Лабунька. Згідно зі зведеними в річнику даними, в 1957 році появилося поза Україною 275 книжкових видань, в тому 73 різними чужими мовами. Крім того, в 1957 році почало виходити 13 нових журналів і часописів. Автори покажчика працюють тепер над підготовою Річника Української Бібліографії 1958.

● **З-поміж ґрадуантів Пенсилвенійського університету** між якими цього року було теж багато українців, деякі одержали стипендії на продовжування своїх студій на інших університетах. Так, Марта Богачевська, одержала стипендію ім. Вудро Вилсона на продовження студій в ділянці історії Східньої Европи на Колумбійському університеті. Леонід Рудницький дістав повну стипендію для продовжування студій в ділянці ґерманістики в Університеті Західнього Берліну. Крім того у филаделфійському Роземонт Колоджі Софія Слюзар одержала повну стипендію ім. Вудро Вилсона на продовження студій у Колумбійському університеті.

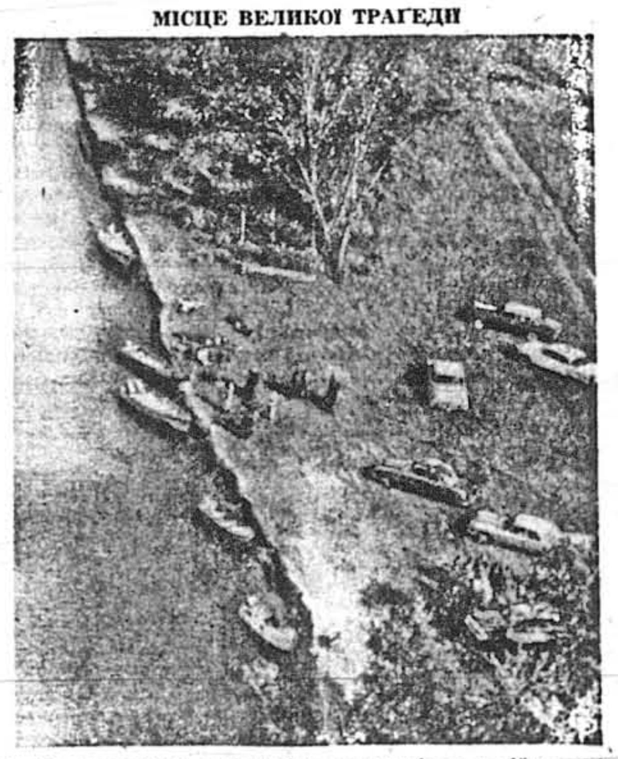
УКРАЇНСЬКА СПІЛЬНОТА ПІД ВРАЖЕННЯМ ВЕЛИКОЇ ТРАГЕДІЇ У ПЛАСТОВОМУ ТАБОРІ У ВИСКАНСІН

ЗНАЙДЕНО ТІЛА ДВОХ УТОПЛЕНИХ ХЛОПЦІВ. ПОШУКУВАННЯ ЗА ЧОТИРМА ІНШИМИ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

Вся українська спільнота все ще є під враженням великої трагедії, що трапилася у пластовому таборі „Великий Луг" в Мостон у Вискансин, віддаленому на кількадесять миль від Шикаґо. В таборі, як відомо, минулого вівтірка, 28 червня, втопилось шість українських юнаків, як вони у вечірньому присмерку, о год. 9-ій ввечорі, під час практикованих там також у минулих двох роках теренових вправ пробували під проводом старшого пластуна перейти річку Вискансин, що прибувала під час зливи. Хлопці, усі у віці від 12 до 14 років, ішли за своїм провідником, 21-літнім Ростиславом Бойковичем, тримаючись линви. Коли ж Бойкович поковзнувшись на яму на дні ріки пішов на хвилину під воду, юнаки попали в паніку та пустились линви і їх забрала сильна течія. Бойкович, випливши із занурення, бачив уже тільки деяких юнаків, що йшли під воду. Всі намагання врятування юнаків не мали успіху. Початково ще була деяка надія, що течія могла занести бодай декого із юнаків на один із островів на ріці, але наполегливі пошукування розвіяли і цю надію. „Юнайтед Прес" у повідомленні з Мостону, датованому 30-го червня, інформує що досі знайдено тіла двох юнаків, Ігора Левицького з Міннеаполісу і Юрія Припхана з Шикаґо. Не знайдено ще чотирьох інших юнаків: Олега Шеремету, Романа Кучму, Ореста Никоровича і Ореста Куриляка, всіх з Шикаґо. У повідомленні „Юнайтед Прес" дослівно сказано: „Тіла двох із шістьох хлопців, що були вхоплені на смерть течією в одному українському таборі, були видобуті сьогодні з ріки Вискансин. Тіла Ігоря Левицького з Міннеаполісу і Юрія Припхана з Шикаґо витягнено з бистрої, темної води. Два інші тіла були здається зачіплені гаками під час дня, але линви потріскали ще заки можна було їх витягнути. Шість юнаків, усі вони у віці від 12 до 14 років і всі сини родин, переміщених із Совєтської України, були членами таборового гуртка, що у вівторок намагався перейти убрід річку на один з островів. Юнаки пустились провідної линви і їх вхопила течія".

Мгр. Вол. Ничай інформує „Свободу" телефоном з Шикаґа про велике хвилювання і жаль, що охопили місцеву і довколишні громади на вістку про ту велику трагедію у пластовому „Великому Лузі". Адміністратор табору, в якому трапилася трагедія, як і Ростислав Бойкович, що вів через річку хлопців, є в лікарні від великого шоку, що його зазначив від цього нещасливого випадку. Батько і мати одного із втоплених юнаків на вістку про трагедію зазнали паралічу. Свідомість, що це був типовий нещасливий випадок, не зменшує болю і жалю. Старшина Пластової Станиці в Шикаґо передала до преси комунікат, у якому сказано: „Старшина Пластової Станиці в Шикаґо зі смутком повідомляє усе українське громадянство, що у вівторок 28-го червня ц.р. у вечірніх годинах під час пластових вправ сталася на таборовій площі „Великий Луг" катастрофа, в якій втопилось шість 13-літніх юнаків, а саме: Орест Куриляк, Роман Кучма, Орест Никорович, Юрій Припхан і Олег Шеремета — усі з Шикаґо, та Ігор Левицький з Міннеаполісу. З огляду на брак точних і перевірених відомостей і даних, вичерпний опис катастрофи і її обставин буде поданий до відома загалу по зібранні їх спеціяльною Батьківською Комісією. Потрясені до глибин душі жахливими наслідками катастрофи, Станична Старшина та усе пластунство Шикаґа клонять голови перед трагічно і передчасно згаслими надійними пластунами-юнаками і висловлюють своє найглибше співчуття їхнім прибитим безмірним горем Батькам та Родинам". Рівночасно з поодиноких літніх таборів інформують, що хоч в жадному з них немає подібних обставин, як у „Великому Лузі", а більшість навіть відчуває недостачу самозрозумілої у літніх, вакаційних обставинах води, тим не менше в усіх поведено найскрупулятнішу перевірку охорони таборовиків від таких чи будьяких подібних нещасливих випадків. Переважає опінія, що нещасливий випадок, хоч і як трагічний, повинен пригадати спільноті великі небезпеки, які чигають на дітвору на кожному кроці та заставити її поробити ще більші заходи охорони, але не повинен якнебудь впливати на нормальну виховну активність.

МІСЦЕ ВЕЛИКОЇ ТРАГЕДІЇ

На цій фотознімці, розісланій до преси ілюстраційним пресовим синдикатом "King Features," видно беріг та частину ріки Вискансин, де трапилася страшна трагедія, як в нещасливому випадку втопилось шістьох українських юнаків. Малі човни, що їх видно при березі річки, ведуть пошукування за тілами втоплених. До цієї клішки "King Features" Синдикат додав такий підпис: „Шістьох юнаків згинуло, намагаючись перейти вбрід річку. Малі човни обшукують беріг ріки Вискансин в Мостон, Вис., після знайдення тіл двох хлопців. Чотирьох інших юнаків ще не знайдено. Їх вхопила і понесла течія, як вони пустились линви, намагаючися перейти вбрід річку, що прибула. Український юнацький табір, в якому вони перебували, закрито на цей сезон."

ДВІ НОВІ ДЕРЖАВИ — КОНҐО І СОМАЛІЯ — ПОЧАЛИ СВОЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ІСНУВАННЯ

Леополдсвіл, Конґо. — В четвер дня 30 червня ц. р. відбулася тут урочистість проголошення і встановлення незалежности донедавньої бельгійської колонії і тепер Республіки Конґо і зараз же з початком п'ятниці 1-го липня, одна мінуту по півночі була проголошена — як повідомляють з Моґадішу, столиці колишньої італійської колонії — незалежність Сомалії, країни положеної на північно-східніх берегах Африки. В урочистостях проклямування Республіки Конґо, що відбулися в присутності обидвох палат парляменту, взяв участь бельгійський король Бодуен разом з іншими високими представниками Бельгії. Всі виступи і промови були надихані почуттям дружби і взаємної зичливости. Деяким дисонансом була тільки промова прем'єра нової республіки Патріса Люмумби, колишнього в'язня бельгійських тюрем, який пригадав переслідування і важкі пережиття — „іронію, образи й удари" — населення Конґо, що їх воно зазнавало в час своєї колоніяльної залежности „ранком, вполудне і вночі, тільки тому, що воно було негритянським". Люмумба ствердив, що принизливе рабство і колоніялізм залишили глибокі рани на духовості цілих генерацій і що тепер мусить бути проведена велика робота над вихованням народу до громадянських прав і до користання з основних свобід, загарантованих Декларацією Об'єднаних Націй. Дві години пізніше прем'єр Люмумба, підносячи тост за короля Бодуена, прославляв Бельгію за її вклад в економічний і культурний розвиток Конґо, як і за те, що Бельгія зрозуміла вимогу часу і погодилася без затримки на проголошення незалежности Конґо. Президент нової республіки Жозеф Касавубу, злагіднюючи враження від промови Люмумби, який запевнював ще, що жаден конґісць не забуде веденої за визволення його країни боротьби, проголосив політику доброї волі і дружби у відношенні до Бельгії. Промову Касавубу прийняли члени парляменту і гості рясними оплесками і так же оваційно вітали вони виступ короля Бодуена, який звертаючи увагу на труднощі, що їх матиме перед собою молода держава, заявив, що Бельгія готова кожного часу допомагати їй морально і матеріяльно. В урочистостях проголошення незалежности Республіки Конґо взяла участь разом з репрезентантами інших країн теж американська делеґація під проводом кол. державного підсекретаря Роберта Морфі, який передав президентові Касавубу погруддя Линколна, як дарунок від през. Айзенгавера.

Проголошення незалежности Сомалії, яка досі була італійським протекторатом, відбулося в п'ятницю 1 липня, починаючи від 12-ої год вночі в супроводі гарматньої яси, штучних вогнів, танку і співу населення. В урочистостях проклямування взяли участь репрезентанти 72 країн світу. Промовляючи до зібраного народу, тимчасовий президент Сомалії Аден Абдулляг заявив, що за радісним моментом народження нової держави стежить увесь світ і що нова держава буде втримувати добрі взаємини з усіма народами, готова завжди до оборони святих вартостей демократії. Урочистості проголошення незалежности триватимуть у Сомалії до четверга 7 липня включно. На суботу 2 липня призначено проголошення-ратифікування договору про об'єднання Сомалії із Сомаліленд, що був донедавна британською територією і що його незалежність проголошено 5 днів тому.

У Відні зустрічали Хрущова апатично й холодно

Відень. — На зустріч Хрущову в четвер дня 30 червня ц. р. прибув у 9-денні відвідини до Австрії, вирушило — згідно з оцінкою віденської поліції — всього яких 10.000 осіб. Вулиці були майже цілком порожні і населення приймало совєтські відвідини з очевидною апатією, а то й холодом. Пробували влаштувати Хрущову овації австрійські комуністи, але й це не причинилося до збільшення зацікавлення Хрущовим. На стриманість населення вплинуло й те, що єпископи католицької церкви, яка є панівною в Австрії, пригадали в публікованих ще перед відвідинами Хрущова посланням, що Хрущов є головою атеїстичної держави, крім того у Відні ніколи не було якоїсь прихильности до Росії чи до Совєтського Союзу, тим більше, що віденці ще надто добре пам'ятають важкі дні совєтської окупації. Прибувши до Відня, Хрущов у своїм привітальним слові говорив про „мирну коекзистенцію" і вистерігався надто гострих виступів проти західніх „імперіялістів". Під час офіційного прийняття, влаштованого Хрущову, австрійський президент Адольф Шерф заявив, що Австрія буде рішуче охороняти й обороняти не тільки свою невтральність, але теж і суверенність своєї території і свою незалежність. На це відповів Хрущов коротко, що „невтральність є доброю і корисною річчю".

У СВІТІ

● **Англійський футбольний** клюб з Менчестеру заскаржив англійську летунську компанію за катастрофу літака, в якому у лютому 1958 р. згинуло недалеко Мюнхену 8 членів тієї футбольної дружини. Футбольний клюб домагається відшкодування у висоті 700,000 долярів.

● **В Леопольдсвілі**, столиці новоспеченої держави Конґо, 2,000 членів одного муринського кочівного племени уладили бурхливу демонстрацію проти недопущення репрезентантів того племени до участи в першому уряді прем'єра Люмумби. Поліція розгнала ту демонстрацію слізьними бомбами.

● **В столиці Індонезії Якарті** судять поручника летунства Даніеля Мавкара за те, що він острілював 9 березня ц. р. скорострільним вогнем з літака палац президента Сукарна. Цей налет був получений з змовою проти Сукарна, щоб його вбити, або схопити. Прокуратор на військовому суді закинув підсудному вісім злочинів та зажадав покарання летуна смертю.

● **Острів Квімой** у протоці Формози був знову острілюваний комуно - китайськими надбережними батеріями вночі з понеділка на вівторок 28 червня ц. р. Комуністи випустили проти Квімою 117 стрілен. Це було перше бомбардування Квімою від часу, як президент Айзенгавер відвідав був Формозу: тоді китайські комуністи впродовж двох днів і ночей засипували той острів гарматнім вогнем.

● **На Цейльоні** совєтський амбасадор Владімір Георгієвіч Яковлев перейняв на себе ролю посередника між розсвареними групами тамош. комуністів. В будинку совєтської амбасади в Кольомбо відбулись наради з місцевими комуністичними ватажками. Цейльонський міністер закордонних справ покликав до себе большевицького амбасадора, щоб запротестувати проти такого втручання у внутрішні справи Цейльону, але большевицький „дипломат" раптом „захворів" і до міністерства не пішов.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

У Свято Незалежности

Цього року 4-го липня американський нарід уже 164-ий раз відзначає своє найбільше національне свято — День Незалежности, що став благословенням для нього самого та джерелом надії для всіх, однаково для тих, що волю і незалежність мають, як і для тих, що за них все ще змагаються.

Півтора сторіччя у самій уже двотисячолітній історії християнської ери є відносно коротким періодом часу, але він дає велику перспективу тієї могутньої революції, що перейшла в розвитку людських взаємовідносин впродовж того часу. Правда, прагнення і змагання до волі тягнуться широким шляхом, часто политим кров'ю і встеленим трупами в боротьбі за неї. Але щойно американська незалежність надала тій волі підкресленого характеру національної незалежности. Від того часу воля і незалежність стали синонімами, а ідеали, що лягли в основу американської незалежности, оцей з'ясований Шевченком „справедливий закон Вашингтона", стали найвищими туземними ідеалами всього волелюбного людства.

Від 4-го липня 1776-го року, в якому проголошено американську Декларацію Незалежности, ця незалежність є в безперервному поході. Тоді, як вона була проголошена, вона мала численних ворогів, але вони не встоялись, як не може встоятись темна ніч перед ясним світлом денного сонця. Від того часу вже десятки інших народів здобули собі волю - незалежність і „народів вольних коло" з кожним черговим роком збільшується. Правда, ще не всі вороги незалежности перевелись, на величезному обширі землі ще існує рабовласницька комуно - московська імперія, але й вона вже мусить прикриватись гаслами про волю і незалежність, щоб могти ще якийсь час устоятись.

Чи в таких обставинах можна мати сумніви, що історичний похід волі - незалежности, так яскраво репрезентований кожнорічним американським Днем Незалежности, не може припинитись у половині дороги та що він раніше чи пізніше розвалить і ту останню твердиню рабства і неволі, над якою повіває червоний прапор із серпом та молотом!

Саме з такими надіями зустрічаємо кожного року День Незалежности ми, американські громадяни українського роду, як і весь український народ. Хай живе Незалежність!

Незалежність у поході

Упродовж минулого тижня, саме напередодні американського Дня Незалежности, відбулось урочисте порогoлошення аж трьох нових африканськo - муринських держав: Республіки Малаґасі, що нею став острів Мадаґаскар, недавня французька колонія; Республіки Конґо, що було бельгійською колонією; і Республіки Сомалі, що поєднує британську й італійську частини тієї країни. Раніше у цьому році постали самостійні африканські держави Камеруну, Того і Малі. Заповіджено ще незалежність Союзу середньо - африканських Республік та Нігерії. Таким чином у 1960-му році буде вісім нових держав на африканському континенті, що підвищують число членів Об'єднаних Націй до 90. До цього часу належать туди такі африканські держави: Абісинія чи пак Етіопія, Ліберія, Лібія, Марокко, Тунісія, Судан, Південно - африканський Союз, З'єдинена Арабська Республіка і дві останньо прийняті туди Республіки — Ґана і Ґвінея. З усіх названих країн тільки Південно - африканський Союз підходить ще під поняття білого колоніялізму на чорному континенті, бо три мільйони тамошніх білих поселенців тримають у повній політичній і господарській залежності 11 мільйонів кольорового автохтонного населення. І тільки ще одинокий Альжир бореться за свою незалежність, але Франція визнала вже і за ним право до самовизначення.

Тут зумисне наведено список всіх африканських держав, що були европейськими колоніями, щоб унагляднити ту мирну революцію, яка перейшла над тією частиною світу.

Білий колоніялізм тримається ще тільки у постаті підсовєтських поярмлених країн, насильно втиснених до СССР так званих республік і номінально „суверенних", та окупованих під час і після останньої війни сателітних країн у східній і середній Европі. Совєтський колоніяльний режим проявляється у всіх видах фізичного і духового народовбивства, у позбаленні політичних прав, у культурній русифікації та економічній експлуатації. Цинізм большевицької системи каже прикривати фактичний колоніяльний стан серпанком забріханої сталінської конституції, що признає членським країнам СССР фіктивне „право" — на виступлення з союзного зв'язку. В Азії існує ще тільки колоніялізм комуністичного Китаю, а то в північній Кореї, в Тибеті й північному В'єтнамі. Усамостійнення муринсько-африканських країн найяскравіше підкреслює трагічний парадокс — перебування в колоніяльному стані европейських країн і народів з тисячелітньою християнською культурою. Цей парадокс є запереченням історичного закону логічности в розвитку історичних подій і тому скорше чи пізніше колоніяльна потуга Росії мусить розвалитись

Скидають маску

З'їхавшися буцімто для участи в третьому з'їзді комуністичної партії Румунії, що відбувався минулого тижня в Букарешті, представники 12 комуністичних партій світу під проводом Комуністичної партії Совєтського Союзу, використали цю нагоду для відбуття конференції в актуальних політичних справах і для проголошення в дні 27-го червня ц. р. спеціяльної декларації, присвяченої актуальним завданням комуністичного руху в світі.

Нав'язуючи формально до Московської декларації комуністичних партій з 1957-го року і до проклямованого в ній гасла „боротьба за мир", Букарештенська декларація підкреслює досить маніфестаційно, мабуть, чи не для заперечення останніх вісток про тертя і розбіжності між окремими комуністичними партіями, зокрема між совєтською і китайською, наявність „єдности і солідарности" усіх цих партій не тільки в боротьбі за мир, але і за „тріюмф великої справи марксизму - ленінізму".

Але водночас із цим у відміну до Московської деклярції, яка проголошувала не лише можливість коекзистенції між країнами з різними соціяльними системами ,але й „можливість" створення потрібних умов для мирного здійснення соціялістичної революції", у Букарештенській декларації загострено тон встановленням у ній твердження про „можливість осягнення перемоги робітничої кляси для соціялістичної революції — немирними засобами". Цим дано вільну руку комуністичним партіям різних країн започатковувати і здійснювати захоплення влади теж і з допомогою насильних державних переворотів і революцій, якщо цього... вимагатимуть існуючі обставини, зокрема спротив „панівної реакції" в даній країні.

Проголошуючи з одного боку гасло „мирної коекзистенції" і, з другого боку можливість встановлення комуністичної влади в якійсь країні з допомогю „немирних засобів", міжнародний комунізм скинув вдержувану досі зусильно для баламучення світу маску ідеологічного руху, який буцімто тільки силою своїх ідей хоче добитися перемоги над іншими суспільними системами. Збанкрутувавши в ідейному змаганні і не бачучи ніяких виглядів на „мирне здійснення" побудови виробленого в Москві соціялізму, міжнародний комунізм буде добиватися уже в найближчому майбутньому встановлення комуністичних режимів і диктатур з допомогою „немирних засабів": заворушень, збройних виступів і страйків і навіть спроб революцій, державних переворотів тощо.

Створена загрозою „немирних засобів" ситуація вимагає пильної і безупинної уваги не тільки збоку урядів окремих країн, але й теж свідомих громадських кіл та наполегливої протидії комуністичній підривній роботі в усіх ділянках життя.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

АЛИЛУЯ І РОЗЧАРУВАННЯ СТОЛИЦІ

Один з двох провідних Вашинґтонських щоденників приніс недавно — на першій сторінці, понад своєю назвою, в місці призначеному на вістки про перемогу Вашинґтонських „Сенаторів" у бейзболі або подібні земле - трусні події — великими літерами: „Алилуя! Слава Колюмбії! Незабаром будемо голосувати в Вашинґтоні! ! !"

Другий, конкуренційний щоденник, відмітив тільки між іншими вістками дня, гідними першої сторінки, що Сенат покінчив голосування у справі суфражу для Дистрикту Колумбія. А в тексті — розчарування...

Ці два голоси добре віддають дві реакції на недавню резолюцію Конґресу про зміну конституції в такий спосіб, що мешканцям Дистрикту признається право голосування на президента й віцепрезидента держави. Точніше кажучи, мешканці Дистрикту матимуть право вибирати електорів до т. зв. Колеґії Електорів, які формально вибирають голову держави та його заступника. Число таких електорів має рівнятися сумі сенаторів і репрезентантів, яка припадала б на Дистрикт, якщо він був би на правах стейту, але не більше, як має стейт з найменшим числом населення. Це значить, що число електорів було б три — невелике в загальній сумі 537 теперішніх електорів з усієї країни. З погляду майбутніх кандидатів на президентський пост, не було б за Дистрикт такої боротьби як, наприклад, за Ню Йорк, що має 45 електорів, або за Каліфорнію чи Пенсилвенію, що мають по 32 електорів. Та це — з погляду кандидатів. З погляду ж мешканців Дистрикту, ці три електорські місця значать зрівняння в громадянських правах з мешканцями інших стейтів, це значить престиж у демократичній системі, кінець свого роду дискримінації і почуття меншевартости.

Отже, на загал, мешканці Дистрикту ликують. Але далеко не всі вдоволені. Бо програли змагання за повне право громадяннина демократичної держави — право територіяльної самоуправи з вибору самих громадян. Це т. зв. Гоум Рул, за який ішла довга боротьба, не назріла ще в очах Конґресу, щоб піти „на флор" під загальне голосування. Ще надалі рядитимуть Вашинґтоном - містом комісарі іменовані президентом, а закони для нього ухвалюватиме Конґрес...

Від сто шістдесять років відкритим було питання самоуправи, або права на представника в Конґресі, або бодай права вибирання президента. Немає сумніву, що „батьки конституції" не мали наміру позбавляти мешканців столичного міста права виконувати демократичні управнення. Але не передбачали вони розвитку подій і наслідку свого рішення, щоб столиця була на території „федерального міста", відірваного від стейтів. То коли осідок столиці справді перенесено до Вашинґтону, викроєного зі стейтів Вірджінії й Мериленду, це нове „федеральне місто" втратило стейтові права і стало територією. Це було давненько, ще 1800 року.

Від того часу не припинялась конґресова боротьба, більш чи менш завзята, за якусь демократичну форму для Вашинґтону, столиці передової і взірцевої демократичної держави світу.

Та справді аж 80-ий Конґрес — 1947 року — розпочав модерну добу в змаганнях за самоуправу Вашинґтону. Від коли, в травні 1947 року, Палата Репрезентантів почала досліджування і студію можливої самоуправи для Дистрикту, а потім признала на цю ціль $15,000, справа практично не сходить з календаря обох палат Конґресу. Протягом років, яких 75 внесків про поправку до конституції в цій справі було подано під розвагу Конґресу. Всі вони застрягли в комісіях і ніодин досі не дійшов до пленарного голосування.

Тому цьогорічне рішення Конґресу — після відносно короткого часу 4-ох місяців, можна вважати перемогою прихильників самоуправи Дистрикту, хоч тільки половичною. Та й вона не була легкою. Хоч назагал мало хто міг заперечити основне твердження, що позиція столиці а радше її мешканців, була зовсім не-демократична, і мало хто заперечував, що реформа необхідна. Але арґументи проти повної самоуправи були теж дуже сильні та практичного характеру. Згідно з інтерпретацією конституції та інтенцій батьків її, виходить, що хоч мешканці Дистрикту дістали б право рішати у справах свого міста, то найвища влада над столицею таки остала б за Конґресом. Вказувано на те, що велика частина мешканців столиці, це тільки не постійні жителі, які мають легальне право доміцилю (замешкання, голосування і т. д.) в інших стейтах, а це створювало б ситуації подвійного голосування й інші заковики. Були і є голоси економічних арґументів, які вказували на певні економічні труднощі, необхідність вищих місцевих податів і т. д., якби Дистрикт мав нести сам свої видатки. Навіть пробні голосування й анкети між населенням далеко не вказували на однозгідне бажання повної самоуправи. Але частинна самоуправа з вибору, наприклад, виборний шкільний уряд, виборне дорадче тіло при голові дистриктового уряду і т. п., вже дуже популярні. Законопроєкти на таку широку, але не повну самоуправу лежать на полицях різних конґресових комісій. Один, конґресмена Юдаля (дем. з Арізони), малощо не дістався під нараду пленуму. Автор проєкту почав збирати підписи на домагання, щоб його законопроєкт взяти на пленум з поминенням Юридичної Комісії. Зібрав 206 підписів, а потрібно було 219, ще до того й час був проти нього, бо за скомплікованими правилами Конґресу не було б уже часу провести його проєкт через усі необхідні ходи.

Так і остався один проєкт, що щасливо пробився через Комісії, щоб признати мешканцям Дистрикту право голосування на президента та його заступника. Наперед Палата Репрезентантів, а потім, увечорі 16-го червня, теж Сенат прийняли дану резолюцію.

Резолюція пішла до Уряду Федерального Реґістрара при Національних Архівах, щоб почати довгу мандрівку по усіх стейтах Унії. Зміна конституції не вимагає підпису президента, але, щоб стала законом, $3/4$ усіх стейтів мусять ратифікувати їх протягом сім літ. Реґістрар працює тепер, щоб точні копії резолюції були завірені. Разом з різними приписаними формулярами, вони будуть сшиті червеною стяжкою в один документ, дістануть велику червену печать Національного Архіву, й підуть поштою до кожного стейтового губернатора з дорученням предложити стейтовій леґіслятурі до ратифікації.

Гаваї, що самі недавно стали повноправним стейтом, вже задемонстрували свою згоду і ратифікували резолюцію. Сорок сім стейтових леґіслятур будуть у сесії в слідуючому році: це достаточне число, бо всього тридцять вісім стейтових ратифікацій потрібно. А Конференція губернаторів, що саме радить в Ледняковому Національному Парку в Монтані, теж показала прихильність до резолюції: 39 із 45 губернаторів обіцяло свою піддержку. Так ось, коли все піде гладко, нова резолюція стане 23-ою поправкою до Конституції і мешканці Дистрикту Колумбія могтимуть голосувати на президента і віце-президента — в 1964-му році.

юст

ПЕРЕМІЩЕНІ НІМЦІ

Мюнхен. — Щороку на Зелені Свята збираються німці на з'їзди в різних містах Західньої Німеччини. Це — вигнанці з східніх провінцій: Східньої Прусії, Шлезька, Судетів і ін. Є їх мільйони в Західній Німеччині. Їх мрія — вернутися в ті області ,де вони народилися й жили. Мюнхен приймав у своїх мурах цього року З'їзд Судетських Німців. Є їх у Західній Німеччині коло 3 мільйонів. В Чехії, де віддавна відбувалося перемішування народів, є багато чехів з німецькими прізвищами, а також було багато німців з типовими чеськими іменами, що їх нелегко вимовити: Трчка, Бржезіка, Упрхл і подібні. Німці, вигнані з східніх областей, не знають певно, чия була ідея цього „згону". Загально уважають, що цього переселення народів хотів Сталін: наповнивши Західню Німеччину масами ожебраченої людности, червоний диктатор сподівався, що це буде добрий ґрунт для комуністичної пропаганди. Якщо Сталін мав цей плян, то він не вдався. В біді й нужді перших років по війні 1945 р. німці, вигнані зі Сходу не заломилися, а взялися до упертої, систематичної роботи. Так, — „праця єдина з недолі нас вирве", — писав колись Борис Грінченко. І це справдилося на німцях. Покійний президент Чехо - Словаччини Е. Бенеш казав під час згону судетських німців 1945-го року, що Чехію покидають „творчі голови'. Дійсно, судетські німці принесли в Західню Німеччину своє технічне знання, ремісниче уміння, комерційний хист. Покинувши свої рідні околиці в Чехії, судетські німці створили відому на цілім світі скляну промисловість на високому рівні в Баварії. Немало східніх німців, що прийшли на Захід в 1945-46 рр. з голими руками, тепер мають власні квітучі підприємства, є між ними й нові мільйонери. На Королівській Площі в Мюнхені судетські німці слухали промов своїх провідників, які запевняли, що мусить прийти до повороту цих вигнанців у рідні околиці „в свободі і в мирі". Однак, тон промов був мелянхолійний, бо доля тих переміщених німців не може бути вирішена ізольовано, тільки через міжнародне порозуміння. Однак трудно сподіватися, щоб Москва пішла на будь-які уступки в цій справі. Також поляки й чехи, що осіли на землях переміщених німців, не мають охоти приймати німців на ці території. Союзники Західньої Німеччини — Франція, й Англія незаінтересовані помагати новому переселенню народів у Середній Европі, і це висловив у промові в Нормандії міністер закордонних справ Франції Кув де Мурвіль. Отже, лишається переміщеним німцям терпеливо ждати. А тимчасом — виростає нове покоління переміщених німців у Західній Німеччині, для якого землі на Сході — чужі, бо вони звикли до нових обставин у Федеральній Республіці.

П. С.

Редактор Г. Р. Лус закликає ЗДА проголосити декларацію про волю виграти „холодну війну"

Вашинґтон. — Редактор і видавець трьох журналів „Таймс", „Лайф" і „Форчюн" Генрі Р. Лус, зізнаючи в сенатській підкомісії крайового політичного апарату заявив, що ЗДА повинні проголосити декларацію, найкраще окремою сенатською резолюцією, що вони рішені за всяку ціну виграти так звану „холодну війну", незважаючи на риск, що СССР, програючи ті „холодні" змагання, може прискорити „гарячу війну". Редактор Лус казав, що це повинно статися якнайшвидше. На його думку, виграння Америкою „холодної війни" не спричинить упадку комуністичних режимів, але воно послабило б комуністичні впливи в невтральних країнах і мусіло б привести до змін в комуністичних державах. „Коли комуністи побачать, що вони програли „холодну війну", то вони стоятимуть перед вибором: упадок їхнього режиму або війна". Американці повинні змагати до того, щоб „всюди були зорганізовані конституційні уряди, це значить такі уряди, які здійснювали б людські мрії про волю, і які давали б людям цю волю, загарантовану законами". Як довго американці тільки „літепло" відносяться до справи виграти „холодну війну" проти комунізму, так довго немає виглядів на те, щоб комуністи змінили свою політику, — гадає редактор Лус.

І ВВИЖАЄТЬСЯ...

Як насупляться обрії тьмою,
Як над містом
заблиснуть вогні,
В рідний край
далечінню німою
Моя туга мандрує у сні.

І ввижається білена хата,
Золот-соняшник коло стіни,
І луги у квітках,
мов дівчата,
І налиті врожаєм лани.

Біла нива бандурою грає,
Пахне медом
гречаним прибій.
І гойдається море безкрає
Запахущих долин і горбів.

Із затонів блакитного льону
Я висотую сонця кітву.
І схиляється серце поклоном,
Поцілунком на тиху траву.

І чорнозему грудку любовно,
Мов дитя, я до серця тулю:
Я не знав, що
так міцно, так повно,
Так безмірно тебе я люблю.

Р. ЗАВАДОВИЧ

З НАШИХ БУДНІВ

ЛІТНЄ СВЯТО

День 4-го липня — це для нас, новоприбулих, велике свято, бо майже кожного, хто йшов брати громадянські папери, питали при іспиті з конституції, на яку пам'ятку воно святкується. Перше питання було, розуміється, — хто був перший президент З'єдинених Держав, друге — чому святкуємо „4-го джулая?" В цьому місці треба добре сокотитися, щоб не поплутати історії України з історією Америки, як це трапилось одному патріотові, який з перестраху помішав дату проголошення нашої незалежности з американською...

Як відомо — наше Свято Незалежности (і Соборности) припадає на 22-го січня, отже це свято зимове, у відміну від американського — літнього. Так само, наприклад, як у моєму селі був храм на „літнього" Миколая, а в Звенигороді, звідки походить друг Іван Шкварко, на „зимового". Тут, звичайно, є ще й ця різниця, що американці зберегли свою незалежність по нинішній день, а ми її дуже скоро загубили. Як поневолена нація — незалежности не посідаємо, але залишилась нам, на потіху, соборність, що її теж, на еміграції, досить зрідка практикуємо.

З американським Святом Незалежности я мав нагоду запізнатися вперше у таборі ДП, мабуть це було в Карльсфельді. В ночі з 3-го на 4-го липня, коли наш табор засипав глибоким сном, вікнами і стінами бараків потрясла гучна стрілянина! Весь запроторений народ зірвався на рівні ноги! Хтось пустив страшну гутку, що це большевики окружили табор танками і будуть вивозити на „родіну". Люди зривались зпросоння, босі й простоволосі, хто хватав під паху дитину, хто валізку з товаром, сполоху тікає через діри в плоті у сосницю... Надаремне комендант поліції, бл. п. сотник Т., гецював на вороній кобилі та завертав народ до бараків. Перестрашені на смерть таборяни дриготіли в лісі аж до ранку, бо аж над ранком усім стало ясно, що це американські вояки стріляниною „на віват" зустрічали своє національне Свято...

Тут, очевидно, на цій вільній землі, це Свято проходить в спокійнішій та приємнішій атмосфері, коли не враховувати його сумного епілогу — кількох соток смертних випадків від різних „ексидентів". Але так, поза „ексидентами", це хороше свято. Дітвора вже закінчила школу, відчиняються різні Оселі, дитячі табори, народ покидає свої „давнтавни" і виїжджає на лоно природи — в ліси - гори, над море, ріки та озера. Коротко кажучи — починаються вакації; і саме з цього приводу день 4-го липня має таке велике значення в Америці. Але при іспиті з конституції ЗДА прошу цього не казати, бо пан урядник може „спалити" Вас і не допустити до „ґрадуації". А нащо Вам того?

Ікер

СВОБОДА SVOBODA

SUBSCRIPTION RATES:

One year	$ 12.00
Six months	6.25
Three months	3.25

Jersey City & Foreign Rates:

One year	$14.00
Six months	7.50
Three months	4.00

For UNA members monthly 65¢.

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік	$12.00
На пів року	6.25
На три місяці	3.25

В Джерзі Сити і закордоном:

На рік	$14.00
На пів року	7.50
На три місяці	4.00

Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану конверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Олег Лисяк

ОЧИМА ВОРОГА

Ті, які зустрічалися останніми часами з новим, молодшим польським поколінням — (на віденському фестивалі минулого року, чи навіть, як Євген Стахів, побували в Польщі) — твердять, що нове польське покоління не має зовсім „сєнкевічовської" уяви про українців. Як відомо, згідно з Сєнкевічем, за взорами, що їх він подав у своїй „Трилогії" — усі українці це в більшості безкультурні „молойци і резуни", які вигукують залюбки „гу, га!" і про яких пан Заґлоба, старий польський шляґон, говорить: „Боже, Боже, же теж те хами такі мюд пійон!" („Господи, — і хами п'ють такий мед!").

Українці, згідно з „Трилогією", переважно займаються різаниям і мордуванням, та бунтами проти речипосполитої (найяснішої), а коли навіть мають вже понурого героя ,такого як Богун, то і так, він, хоч який герой, тікає „без гайдаверів" перед славним польським малим лицаром, паном Володийовським.

Пам'ятаю скільки прийшлось мені натерпіти в польській гімназії. (куди я ходив), коли професор літератури під час шкільного читання „Огнєм і мєчем" іронічно звертався до мене з проханням про переклад якогось неможливого воляпіку, що мав імітувати українську мову, а мої колеґи (погинули, бідолахи, в Катині і Старобільську) складали віршики в стилі сєнкевічівської „української" мови і дразнили мене: „Гей, молойцу, ти нєбоже, чи ти знаю Запороже?" На що з другого боку приходив відзов: „Ой, не знаю я, не знаю — а ти, мати, водкі -даю — гу га!"

А тепер кажуть, — вже польська молодь визволилася з цієї гіпнози невігласівства і ненависти. Може, щиро їй того бажаю — бо знову наступна хуртовина може скінчитися для неї так, як скінчилася для моїх колеґів, які „не визнавали" українців: кулею в потилицю від червоного большевицького опричника.

Недавно отримав я з Польщі книжку. На обкладинці книжки, на тлі фото-знімки горіючого села, де серед палаючих хат мандрують польські „демократичні вояки" в боєвому порядку — видніє великий, червоний, — ні, не червоний але таки кривавий тризуб, з якого каплями спливає кров, перекреслений трьома чорними буквами — УПА.

Книжка називається „Луни в Бєщадах" (Заграви в Бєщадах) і є ще одним черговим доказом, що дух Сєнкевича не пропав в „демократичній" Польщі і що його герої, „малі рицеже", Скшетуські, Заґлоби, Подбіп'єнти — живуть аж мило, не зважаючи на офіційний дух „дружби народів" за залізною заслоною. Видно, що автор книжки, Ян Гергрд, молодий хлопець у хвилині вибуху війни 1939 року, -добре вивчив „обов'язкову лектуру" — історичні повісті Генрика Сєнкевіча.

Автор має за собою вже одну літературну позицію — повість „Війна і я", в якій описує свої воєнні переживання від вересня 1939, через розпад Польщі, Заліщики, Румунію, воєнну школу підхорунжих в Гер, неволю у німців, французьку партизанку, аж до повернення „на ойчизни лоно", де, одним з перших його завдань як старшини одного з полків піхоти, було поборювання „банд УПА" в районі Сянік - Ліського - Балигород.

Одне треба авторові признати: він справді був в цьому районі. Людям, які знають нашу зелену Лемківщину, відразу видно, що Гергард справді витоптав своїми ногами шляхи між Тісною, Волковисю, Хрищатою, Стежницею — іншими словами, що він дійсно був у відділах „Войск Польскіх", що займалися роботою карателів і виселювачів українського населення Лемковії. І ще одне — автор має безсумнівний літературний хист — та пряму, безпосередню, доступну мову, яка зразу наближує його до читача.

І в цьому, власне, може й головна небезпека: напевно молодь читає книжку Гергарда і напевно вона знову набиратиме сєнкевічівських уявлень. Бо хтож є українці, чи то вояки УПА, чи селяни, чи навіть священик, „от. Малотия" в книжці Гергарда? Це знову темні, дурні, (хоч хитрі) хлопуні, форналі і парібки, які вигукують тричі на привітання: „Бандера, Бандера, Бандера!", п'ють самогон, приказують „крепко!" закопують символічно Польщу у пляшці в землю, мордують на холодно своїх земляків — жінок, дітей і чоловіків, виконуючи це завдання як свою головну ціль, слухають наказів якогось центру названого „Голодоморе", і ріжуть, ріжуть, ріжуть — аж до знущення! А вже як когось не заріжуть, то зарубають топором, або, в найкращому випадку, голого на снігу розстріляють, очевидно, після попередніх тортур.

Аж дивно, що хоч автор брав участь в боях з „бандитами" ,впродовж двох років, він не збагнув того, що в Українській Повстанській Армії ніхто не говорив нікому „Пане Командір", що командир УПА Хрін не називався „Гринь", і що це не був „форналь з мастку пана Червінського коло Тернополя".

Очевидно займають в повісті Гергарда видатне місце колишні вояки з „СС Ґаліцієн", як він їх залюбки називає. При чому, про поінформованість Гергарда хай свідчить такий факт, що описуючи на стор. 76 зустріч „Гриня" (Хріна), Рена і команданта жандармерії УПА, Беркута, він пише: „... При цьому заблиснула на його (Берку-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Вечірні Думи

(Пам'яті покійного колеґи мистця Антона Романчука)

Як діти за світлячками літнього вечора, так і ми тут на чужині ганяємося за дивними блисками формальної слави, знаками мертвороджених ідей, натяками на чужинне признання. Забуваємо, що вже пізно, поночі часто спотикаючися сердимося, сваримося, сперечаємося. Не в голові нам, що мушки ці світити в хаті й так не будуть. При їх ніжному блиманню годі щобудь робити, розглянути, пізнати. Хоч які дивні створіння, світлячки оті, нам у цей пізній вечір вони нічим у допомозі стати не можуть. З ними, як і без них, напомацки буде. Баламутять лише втомлене серце. Відвертають увагу від основного.

І ми поволі забуваємо про важне. І про світильник, що дає справжнє потрібне світло. І про пізню пору поза домом. І про те врешті, що ловити світлячки — дитяча забавка, а ми ж поважно шукаємо світла для хати.

Так спішно, що ніколи зупинитися, сісти й обдумати все як слід. Те, що зухвалими й немудрими сварками кривдимо друзів і шкодимо собі. Що не бачимо в друзів справжньої духової культури та забуваємо про піднесення своєї. І що розгублені блукаємо напомацки і крикливими диваками виставляємо себе перед людьми.

А між тим Отець Небесний кличе на спочинок культурних, тихих, інвтеліґентних друзів ....

Все на світі цьому йде, все минає... Мине і ніч, а ранок чи не застане нас пересвареними, змученими, з кількома замученими та мертвими мушками у жмені?...

С. Кіндзерявий-Пастухів

Робітничі провідники вшановують прийняттям секретаря праці Дж. П. Мічелла

Вашингтон. — Більше як 300 членів робітничих спілок були на прийнятті в готелі Статлер-Гілтон, вступ на яке коштував 20 долярів, і на якому вони вшановували республіканця - секретаря праці Джеймса П. Мічелла. На прийнятті коротко був і президент Айзенгавер, який в короткій промові хвалив свого секретаря праці, який займає це становище майже 7 років. Фінансовий секретар Американської Федерації Праці — Конгресу Індустрійних Організацій Вільям Ф. Шніцер казав, що Мічелл зробив би був багато більше для добра зорганізованого і незорганізованого робітництва, коли б не мав зв'язаних рук іншими членами кабінету президента Айзенгавера. Голова спілки кравецьких робітників Джекоб Потофски казав, що зорганізоване робітництво „не дивиться з ентузіязмом на членів Президентового кабінету, але є між ними один виємок — секретар праці, який має ліберальні погляди, і який в тому дусі впливає на уряд, будучи одночасно льояльним членом уряду". Почесним предсідником того прийняття був голова АФП-КІО Джордж Міні.

Норвезький прем'єр спростовує брехні Москви про ЗДА

Осльо. — Норвезький прем'єр Ейнар Гергардзен заявив в приявності совєтського віце-прем'єра Анастаса Мікояна у промові під час бенкету в совєтській амбасаді з нагоди приїзду того большевицького „промінента", — що норвезький нарід переконаний у щирій миролюбності американського народу та його лідерів. Водночас норвезький прем'єр виступив проти називання Організації Атлантійського пакту „провокаційним" та „агресивним" бльоком, як його звуть Хрущов і Мікоян. Навпаки, сказав Гергардзен, НАТО має наскрізь мирові інтенції і воно покликане до життя задля оборони миру. „Якщо було б інакше — казав він — то Норвегія туди не належала б". Норвезькі урядові кола та преса обурені безтактністю різних заввваг, що їх робив Мікоян під час своїх відвідин, які він пов'язав із відкриттям совєтської виставки в Осльо. Мікоян, йдучи за прикладом свого хрущовського зверхника і вчителя, старався в своїх промовах нацьковувати Норвегію проти Америки, Західньої Німеччини і НАТО та лаявся на Америку, без уваги на те, що це союзник Норвегії. На пресовій конференції, що її Мікоян дав перед своїм від'їздом з Осльо, він це раз „перестеріг" Норвегію, щоб вона не влаштовувала на своїй території атомових баз та щоб не дозволила чужим військам вдержувати на її території свої гарнізони.

Прибутки фармерів зменшилися на два відсотки

Вашингтон. — Департамент рільництва повідомляє, що в перших п'ятьох місяцях цього року прибутки фармерів виносили $11,400,000,000 і були два відсотки менші в порівнянні з тим самим часом в минулому році. Збільшилася скількість проданих фармерських товарів, але одночасно зменшилися ціни на численні фармерські продукти, і тому зменшилися прибутки. Прибутки з продажу худоби і різних м'ясних продуктів виносили $7,500,000,000 і були на один відсоток менші в порівнянні з 1959 роком, а впливи з продажу збіжжя становили $3,900,000,000, на 4 відсотки нижчі як рік тому. Одночасно збільшилися в п'ятьох місяцях цього року видатки фармерів на податки, відсотки від позичок, платні робітникам та закуп потрібних товарів, і внаслідок цього паритету фармерських прибутків (паритет — це відношення між прибутками і видатками) обнизився на два відсотки в порівнянні з минулим роком.

Аденауер пропонує конференцію шістьох держав Зах. Европи

Бонн. — Західньо-німецький уряд приготовляє дипломатичну акцію у користь скликання конференції голів урядів шістьох західньо-европейських держав: Франції, Західньої Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу. Ті держави пов'язані трьома господарськими умовинами: про спільний господарський ринок, стально-вугільну спільноту та Европейську атомову енергію для мирних цілей. Проєктодавці такої конференції „на вершинах" Західньої Европи хочуть об'єднати виконні органи названих трьох економічних організацій для легшого і кращого їх функціонування. Але вони хочуть теж тісніше політично зв'язати західню континентальну Европу і тому пропонують, щоб т. зв. парлямент Ради Европи, до якого тепер уряди шістьох держав десиґнують послів, був вибираний безпосереднім голосуванням в усіх країнах і щоб той парлямент мав більші практичні права. Франція, яка є дуже вразлива на пункті своїх суверенних прав, ставиться неохоче до всіх проєктів і реформ, які мають посмак наддержавних установ. Якщо буде переведене з'єднення екзекутив названих трьох економічних організацій, тоді Англія не зможе приступити до стально-вугільної спільноти, бо вона має спір з спільним господарським ринком щодо митної політики. Ці справи будуть предметом нарад шістьох міністрів закордонних справ, що збереться в Гаазі 18 липня ц. р.

ОЧИМА ВОРОГА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

та) грудях червона емальована емблема СС Галіціен зі золотим візерунком св. Володимира..."

„Коня з жендем" (коня з упражжю) даю, за старошляхецьким звичаєм — обивателю Гергард, якщо хтось зможе показати мені відзнаку „СС Галіціен" — червону емальовану, ще й до того з св. Володимиром!

І так через 636 сторінок — укрїнські ‚бандити" кривдять своє власне населення, співдіють з польськими фашистами з відділів ВІН („Вольносьць і Неподлеґлосьць), заливаються „бімбером", нападають і пускають „червоного когута" селянам і нарешті дають себе половити на мінових полях ‚вигибають в шпиталі УПА на Хрищатій. Але навіть геройську смерть забрав Ян Гергард хорим і пораненим воякам УПА і їх медсестрам. Це не упівці висаджують в повітря підземний шпиталь, щоби не датися живими в руки ворога — це, (в його версії) вибухає скритий в шпиталі тротиль, проти волі оборонців шпиталю. Ну, щож, навіть вмерти по-геройськи „молойцам" не дає обиватель Ґергард.

Аякже ж друга строна? Вояки і старшини польського війська? Це в військовому розумінні, в більшості професійні гадзи, які однак сповняють свої геройські обов'язки з недбалим „фасоном", часто із неохотою і хоч дуже хотять їхати до дому, однак не дають себе забрати з „протибандитського" фронту, бо ж вони мають пімстити своїх колеґ. Польські вояки обдерті, в подертих черевиках, але шляхотно обороняють лемків перед упівськими „фашистами" і діляться з ними хлібом і зупою... Треба ще більше?

Старшини — це доказ, що таки часи Скшетуських минули. Воно є ,очевидно, недбало лицарські, але, наприклад, головний герой, капітан Ціешевські, не нагадує вже морального подобія лицаря Скшетуського, який „моливея" до своєї Оленки. Він найспокійніше в світі веде одночасно кілька т. зв. романсів, хоч має дівчину у Варшаві, і стає між іншим, любовником дружини свого шефа — мабуть по думці відомої в Польщі засади „жінка шефа — це обов'язок".

Не бракує і своєрідного Пана Заґлоби, який є доказом, що Ян Гергард не забув навіть лексики шляґона Заґлоби. Цим новітнім Заґлобою є нащадок колонізаторів Лемківщини („єще з часув Казімєржа Вельксго") пан Кшиштоф Двеніцкі, який лає своїх противників „скурчибиками", (достоменно так, як небіщик пан Заґлоба), стоїть вірно на сторожі добра „людової" річипосполитої, організує автентичну кавалерію з шаблями для боротьби проти „бандитів", (так самісенько, як у сімнадцятому сторіччі на „Диких Полях" його предки), і бороняться перед напасниками при допомозі колюбрини чи гаківниці з часів Яна Казімєржа.

А ви кажете, що вже нема духа Імці Пана Заґлоби...

● Колишній генерал нацистських СС Вільгельм Коппе жив в Західній Німеччині під іншим прізвищем та з пофалшованими документами. Виявилось, що Коппе був командантом концентраційного табору в Холмі, де згинуло 340,000 в'язнів. Його арештовано три місяці тому і внедовзі відбудеться проти нього у Мюнхені судова розправа.

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що в середу, 29-го червня 1960 року упокоїлася в Бозі, по короткій недузі Наша Найдорожча

МАМА, СЕСТРА, БАБУНЯ і ПРАБАБУНЯ,

бл. п. Катерина ЦІЛЬНИК

на 90-му році свого трудолюбивого життя, вдова по Василеві Цільникові, довголітня членкиня 361 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку.

ПАНАХИДА — в П'ЯТНИЦЮ, 1-го ЛИПНЯ 1960 р., в год. 8:00 веч., в пох. заведенні П. Яреми, 129 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН — в СУБОТУ, 2-го ЛИПНЯ 1960 р., в год. 9:00 ранку, з української католицької церкви св. Юра в Ню Йорку.

У великому смутку:
сини — МАРТИН, ВАСИЛЬ, ФИЛИП
доньки — КАТЕРИНА ГУЦАЛЮК
і ПАВЛИНА ВОЛОВЕЦЬ
сестра — МАРІЯ НАГУЛЯК
внуки і правнуки

✝

З приводу невіджалуваної смерти

бл. п. інж. Івана Николаєвича ЩЕРБИНИ

виношу своє співчуття Дружині Ніні Васильовній і сім'ї Федоровських.

ЯКІВ ШЕЛЕСТОН

Комітет опіки над народженими за кордоном мусить зареєструватися як комуністична організація

Вашингтон. — Контрольна Рада підривної діяльности наказала Американському Комітетові опіки над народженими за кордоном зареєструватися в генерального прокуратора ЗДА як організація комуністичного фронту. Ця організація має головну управу в Ню Йорку, а її філії містяться в Шикаґо, Сіетел, Лос Анджелес, Дітройті, Бостоні і Питсбурґу. Вона допомагає тим особам, яких уряд хоче депортувати до країн їхнього народження. Справа цієї реєстрації тягнеться від 1952-го року. Рада, яка контролює підривну діяльність в цій країні, ствердила, що Американський Комітет опіки над депортованими виконує цілі комуністичної партії, коли виступає проти депортації підривних осіб, бо хоче, щоб вони тут підтримували програму Комуністичної партії.

В Африці будуть дві Республіки Конґо — одна з них протестує

Париж. — Автономічна Республіка Конґо в межах Французької Спільноти заклала формальний протест проти проголошення Республіки Конґо бельгійською колонією Конґо. Президент Фульбер Юлю названої автономічної провінції Франції з обуренням висловився про привласнення собі назви „Республіка Конґо" його однорасовими земляками з бельгійського Конґа, яке в четвер 30 червня ц. р. стає самостійною державою. Автономна муринська Республіка Конґо існує від 28 листопада 1958 року. Її вищеназваний президент покликується на факт, що вона має під своєю законною назвою умови з різними міжнародними організаціями і фірмами та що на її території діють різні міжнародні представництва, які знають, що знаходяться в Республіці Конґо. Однак уряд першого прем'єра бельгійської колонії Конґо, Патріса Люмумби, голосував в минулу неділю 26 червня одноголосно за те, щоб їх держава називалася Республіка Конґо і повідомив про це бельгійську владу.

Труман не братиме участи в номінаційній конвенції

Індепенденс, Мізурі. — Колишній президент Гаррі С. Труман повідомив 29 червня, що він не поїде на Номінаційну Демократичну Конвенцію в липні ц. р. і тому резиґнує зі становища делеґата на цю конвенцію. Труман не подав причини свого рішення, але в політичних колах здогадуються, що зробив він це тому, що його кандидат на президента сенатор Стюарт Саймінґтон не має виглядів на перемогу. Сам Саймінґтон заявив, що він не зрікається кандидатури, і що в телефонічній розмові з Труманом він дістав запевнення від колишнього президента про дальшу підтримку своєї кандидатури. Труман має в суботу 2-го липня відбути пресову конференцію і на ній подасть причини, чому не поїде на партійну номінаційну конвенцію.

Короткі Вістки

● **Польський диктатор Владислав Гомулка** скидає на Католицьку Церкву в Польщі вину за — брак помешкань! Це Церква, каже він, винувата, що мешканева криза в Польщі щораз гірша, бо не дозволяє на контролю народин. Гомулка нарікає, що Католицька Церква є проти контролювання народин, але не журиться, де примістити раптовий зріст населення.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

БРУКЛИН, Н. Й. — Управа Т-ва ім. Б. Хмельницького, Від. 58, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в суботу 2-го липня 1960 р., в год. 8-ій веч., в залі УНДому, при 216-218 Grand Street. Проситься всіх членів обов'язково прибути на Збори, вирівняти залеглі вкладки та привести нових кандидатів в члени Т-ва і УНСоюзу. — Ю. Павчак, предс.; П. Дубовецький, секр.